

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

Ł

M

N

O

P

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Nr

LKOPOLSKIE

3492

1. Obiekt

ZESPÓŁ BUDYNKÓW HOTELU „POD ŻŁOTĄ KULĄ” – ob. „POLONIA”

Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

2. Czas powstania

II poł. XIX w.przeb.
i rozb. pocz. XX w

3. Miejscowość

JAROCIN

4. Adres

ul. Rynek 24

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo WIELKOPOLSKIE
powiat JAROCIŃSKI
gmina JAROCIN

6. Poprzednie nazwy miejscowości

JAROTSCHIN

7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.

województwo KALISKIE

8. Właściciel i jego adres

Powszechna Kasa Oszczędności
BANKI POLSKI S.A
I Odz. CENTRUM w Kaliszu
Ul. Górnośląska
62-800 KALISZ

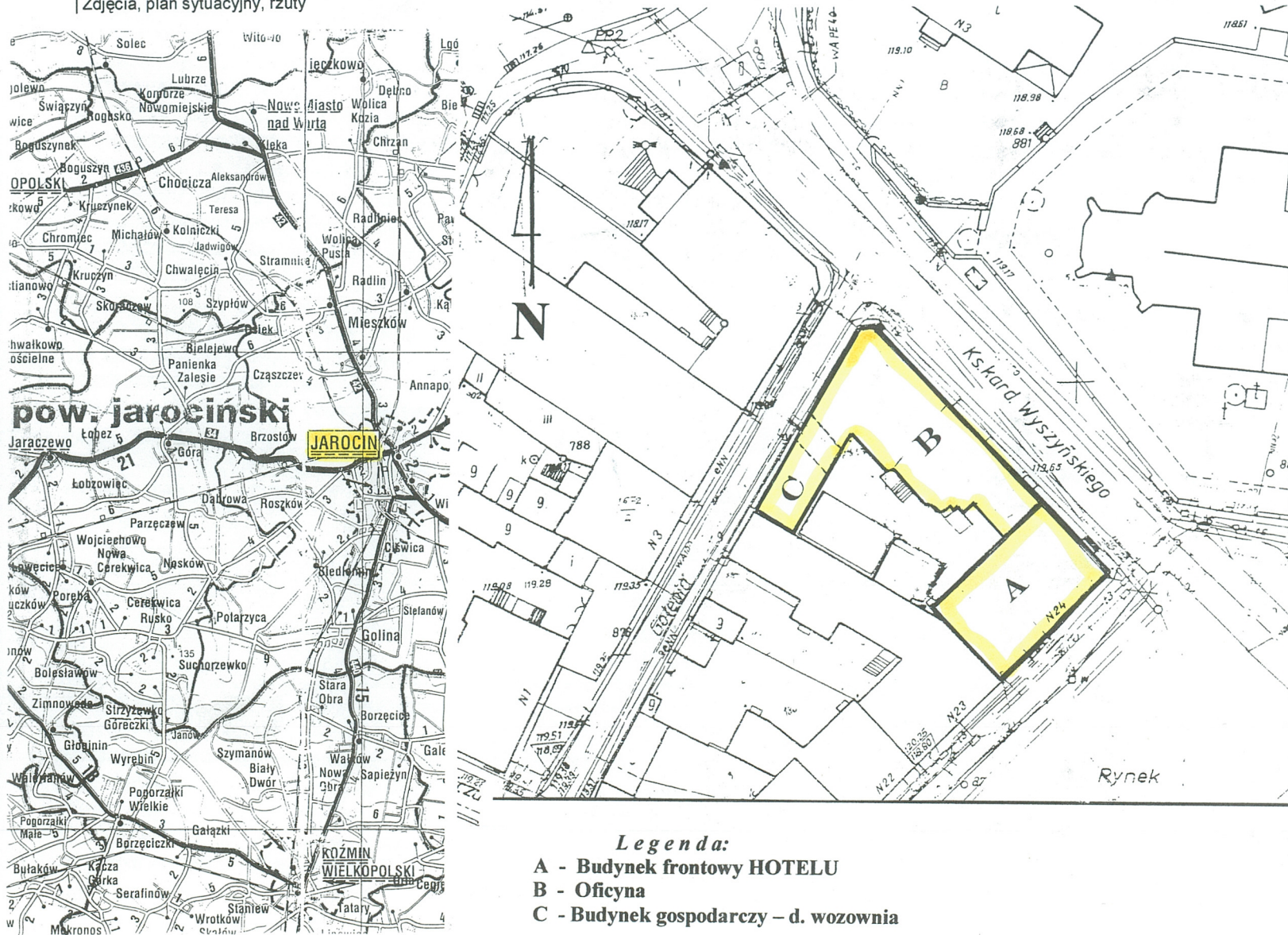
9. Użytkownik i jego adres

ODDZIAŁ PKO BP S.A.
W JAROCINIE
ul. Mickiewicz

10. Rejestr zabytków

Nr

data

Legenda:

A - Budynek frontowy HOTELU

B - Oficyna

C - Budynek gospodarczy – d. wozownia

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Nie znana jest dokładna data budowy obiektu. Budynki pochodzą z II połowy XIX wieku a pod koniec tego stulecia ich właścicielem był Izidor Oschinsky. Na najstarszej zachowanej fotografii pochodzącej z końca XIX wieku widnieje budynek niższy, dwukondygnacyjny z wysokim dachem. W elewacji frontowej umieszczone były dwa wejścia prowadzące po schodach na wysoki parter, gdzie znajdował się sklep spożywczy. Drugie wejście wiodło do hotelu i restauracji. Nad gzymsem międzykondygnacyjnym umieszczono, przebiegający przez całą długość fasady napis: „COLONIALWAAREN & WEINHANDLUNG J. OSCHINSKY HOTEL & RESTAURANT”. Oficjalną nazwą hotelu, potocznie zwanego „hotelem Oschinskyego”, była – HOTEL POD ŻŁOTĄ KULĄ (Hotel zur goldenen Kugel), którego symbolem była duża metalowa kula zawieszona nad wejściem.

Na początku XX wieku budynek poddano gruntownej przebudowie i modernizacji, podłączając posesję do założonych w 1903 roku w Jarocinie sieci wodno-kanalizacyjnej i gazowej.

Przebudowa zakończona w 1904 roku (data na zwieńczeniu) spowodowała zmianę wyglądu budynku frontowego. Nadbudowano drugie piętro a dach zmieniono na mansardowy. Od frontu budynek zwieńczono facjatą, w której szczycie znalazła się metalowa kula. Oprócz funkcji hotelowych budynek do początku wojny spełniał też ważną rolę w życiu społeczności lokalnej, będąc miejscem większych zebrań, organizacji przedstawień teatru amatorskiego, spotkań towarzyskich, koncertów i odczytów lub wręcz czasową siedzibą firm prowadzących w Jarocinie interesy (np. biura firmy HYDOR, która w mieście prowadziła budowę sieci wodociągowej). Ta funkcja hotelu została zachowana także po 1907 roku, kiedy to nabył go Wili Hene. W okresie międzywojennym hotel przeszedł w ręce rodziny Ratajskich, którzy zmienili jego dotychczasową nazwę na CENTRALNY.

C.d. na wkładce nr 1.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Zespół zabudowań dawnego hotelu Oschinskiego zlokalizowany jest w północno zachodniej części starego miasta w Jarocinie. Budynki położone są na narożnikowej działce przy Rynku w Jarocinie u zbiegu z ulicą Ks. kard. Wyszyńskiego. Po przeciwnej stronie ulicy znajduje się zespół kościoła parafialnego pw. Św. Michała. Posesja hotelowa zamyka się w kwartale ograniczonym od północnego wschodu ul. Ks. kard. Wyszyńskiego, od północnego zachodu ul. Gołębią, od południowego zachodu sąsiednią zabudową działki Rynek nr 23 oraz od południowego wschodu płytą Rynku.

KOMPOZYCJA : Kompleks budynków dawnego hotelu składa się z trzech, połączonych ze sobą ścianami poprzecznymi, obiektów: reprezentacyjnego, trzykondygnacyjnego budynku głównego(A) z fasadą od strony Rynku, ciągnącej się wzdłuż ul. Kardynała Wyszyńskiego dwukondygnacyjnej oficyny (B) oraz zamykającej całość założenia, dawnej wozowni (C) usytuowanej od strony ul. Gołębiej. Zabudowania wraz ze ścianą szczytową sąsiednich budynków tworzą od strony wnętrza działki zamkniętą przestrzeń podwórza dostępną przez przejazd w przyziemiu budynku wozowni. Budynki wraz z podwórzem stanowią obrys działki na której się znajdują. Sama działka jest terenem płaskim, z widocznym, niewielkim spadkiem w kierunku ul. Gołębiej. W południowo zachodniej części podwórza pozostałości fundamentów po stacji transformatorowej oraz fragmenty nieukończonego budynku.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Budynki murowane, tynkowane, posadowione na ceglanych fundamentach i oprócz budynku wozowni (C) podpiwniczone. Ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno- cementaowej, ściany wewnętrzne nośne i działowe z cegły na zaprawie wapiennej. Stropy międzykondygnacyjne budynku głównego, nowe typu Kleina, strop poddasza drewniany, belkowy. Stropy w oficynie i wozowni drewniane. Konstrukcje dachowe drewniane. Na budynku głównym dach mansardowy, na pozostałych dachy jedno i dwuspadowe. Na stromych połaciach dachów dachówka ceramiczna położona na łątach drewnianych, na połaciach o niskim spadku pokrycie papowe.(Szczegółowe opisy w kartach poszczególnych obiektów).

RZUT: Budynek frontowy, główny hotelu (A) został wzniesiony na rzucie prostokąta z wejściem głównym na osi fasady od strony Rynku. Budynek oficyny (B) złożony jest z dwu brył. Część frontową wybudowano na rzucie zbliżonym do wydłużonego prostokąta, o ściętym narożniku północno wschodnim, przylegającego ścianą południowo wschodnią do głównego budynku hotelu. Część tylna, krótsza, na rzucie wąskiego prostokąta z uskokami w elewacji południowo wschodniej. Budynek wozowni (C) zbudowany na rzucie nieregularnego, wydłużonego czworoboku zwężającego się w kierunku zachodnim. Wszystkie frontowe ściany budynków rozplanowane po obrysie działki.

BRYŁA I ELEWACJE : Wszystkie budynki o prostopadłościennych bryłach nakrytych wielospadowymi dachami. Z całego kompleksu wyróżnia się bryła budynku frontowego, o jedną kondygnację wyższego od pozostałych, nakrytego mansardowym dachem. Budynki o elewacjach

14. Kubatura 7481,3 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 1991,6 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne hotel	17. Użytkowanie obecne nieużytkowany (planowany oddział banku PKO)
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>Układ konstrukcyjny budynków tj. fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne nośne w stanie technicznym dość dobrym. Pomieszczenia piwnic oraz fundamenty ze śladami wilgoci. Stropy w budynku głównym wymienione z drewnianych na stropy Kleina, pozostawione w stanie nieukończonym. Miejscami ugięte drewniane stropy w budynku oficyny. Tynki wewnętrzne w stanie złym. W budynku frontowym wszystkie tynki wewnętrzne zostały skute. Tynki zewnętrzne zmurszałe, częściowo odspojone z widocznymi licznymi uszkodzeniami i spękaniem. Detal architektoniczny i elementy dekoracji elewacji z drobnymi uszkodzeniami, w większości zachowane. Więźba dachowa częściowo zniszczona i uszkodzona. Nieszczelności w pokryciu dachów. Zły stan obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych. Niewiele pozostało z pierwotnego wyposażenia budynku. Stan istniejących schodów zarówno głównych jak i bocznych fatalny. Zły również stan stolarki okiennej i drzwiowej. Praktycznie nie istnieje żadna z instalacji w którą obiekt był wyposażony.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> - Wpis do rejestru zabytków - Obiekt wymaga natychmiastowego uporządkowania i przeprowadzenia remontu kapitalnego, - Przy planowanej adaptacji na cele bankowe należy podać konserwacji i rewaloryzacji wszystkie elewacje zewnętrzne ze szczególnym uwzględnieniem budynku frontowego. Prace te muszą być prowadzone pod nadzorem konserwatorskim. - Konieczna naprawa i przywrócenie wieńczącej wystawkę frontową kuli, od której hotel wziął swą pierwotną nazwę. 			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

Wykonano karty budynków : głównego (A) i oficyny (B) oraz wkladkę dla budynku wozowni (C)

22. Bibliografia

- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów Słowiańskich, pod. Red. B. Sulimierskiego, t. III, Warszawa 1884, s.452- 453,
- Dzieje Jarocina – praca zbior. Pod red. Czesława Łuczaka - Biblioteka „ Kroniki Wielkopolski” seria: Dzieje miast Wielkopolski, Nr 7, WBP, Poznań 1998r., s. 213.,
- Jarocin, Studium historyczno – urbanistyczne – E. Linette, Poznań 1966 r.,
- Eugeniusz Czarny – art. pt. „ Był wizytówką miasta” z cyklu „Okruchy z przeszłości”- Gazeta z dn. 12.05 1995 r., nr 19, s. 13.

25. Opracował

Tekst Piotr Mayer 2002 r.

Plany, rysunki Piotr Mayer 2002 r.

Zdjęcia fotogr. Piotr Mayer 2002 r.

Miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Zbiory widokówek – Muzeum Regionalne w Jarocinie
- Dawne pocztówki Jarocina. Widokówki z lat 1900 – 1918. Jarocin 1997, Katalog wystawy opr. E. Czarny, R. Królak

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki

5 wkładek

1. Miejscowość JAROCIN	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ ZABUDOWAŃ HOTELU „POLONIA”	6. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) C.d. opisu z rubryki nr 12 i rubryki nr 13 oraz plan orientacyjny
2. Gmina JAROCIN		
3. Powiat JAROCIN		
4. Województwo WIELKOPOLSKIE		

C.d. historii obiektu z rubryki nr 12 :

Na początku wojny obiekt został zarekwirowany przez władze okupacyjne. Niemcy zmienili nazwę hotelu początkowo na DEUTCHES HAUS, a następnie na REICHSADLER. Po zakończeniu wojny budynek na krótko stał się siedzibą Powiatowej Komendy Milicji Obywatelskiej. Następnie budynki stały się własnością Jana Ratajskiego, który po przeprowadzeniu remontu przywrócił im dawną funkcję otwierając w 1947 roku hotel i restaurację oraz reaktywując przedwojenną nazwę hotel CENTRALNY. Od dnia 1 stycznia 1951 roku hotel przeszedł pod przymusowy zarząd państwowy i zmieniono mu nazwę na hotel POLNIA. W następnych latach budynki zmieniały swoje funkcję. Przez pewien czas np. mieściły się tu warsztaty Rzemieślniczej Spółdzielni Krawców, lub biura zakładów ceramiki budowlanej. Zmiany funkcji i kolejnych użytkowników doprowadziły obiekt do ruiny. Zespół budynków obecnie nieużytkowany. Od 1999 roku właścicielem obiektu jest Bank PKO BP Oddz. Regionalny Poznań, który kupił go w celu adaptacji na siedzibę swojej filii w Jarocinie.

Kompleks budynków d. hotelu Oschinskyego zbudowany w II połowie XIX wieku po przeprowadzonej na pocz. XX wieku modernizacji zostały opracowane w swobodnie przekształconych formach historyzujących i noszą cechy architektury klasycyzującej na którą w budynku głównym nałożono neorokokową dekorację architektoniczną. Pomimo, że wszystkie obiekty ulegały wielokrotnym, późniejszym przebudowom, ich obecna forma nadal zachowała dawne cechy stylistyczne nadane jej w pierwszych latach XX wieku.

C.d. opisu z rubryki nr 13 :

za pomocą pilastrów i poziomymi przy użyciu gzymsów działowych. Otwory okienne o zróżnicowanej wielkości, z wielopodziałową stolarką. Każdy z budynków został odrębnie opracowany przy użyciu zróżnicowanej artykulacji elewacji oraz różnego detalu architektonicznego. Najbogatszy wystrój zewnętrzny otrzymał budynek frontowy, reprezentacyjny z dekoracją odróżniającą go stylistycznie od pozostałych.

INSTALACJE: Obiekt wyposażony jest w przyłącza energetyczne, wod.- kan., telefoniczne i gazowe. Całość instalacji wewnątrz budynków w stanie szczytkowym.

Wkładkę założył: **Piotr Mayer, 2002r.**

Miejsce przechowywania negatywów: **WWKZ – Poznań**

Ark.16 Obręb Jarocin

Ark.14 Obręb Jarocin

<p>1. Miejscowość JAROCIN</p> <p>2. Gmina JAROCIN</p> <p>3. Powiat JAROCIŃSKI</p> <p>4. Województwo WIEKLKOPOLSKIE</p>	<p>1. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół Budynków Hotelu „Pod Żółtą Kulą” – ob. „POLONIA”</p>	<p>2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>Fotografie</p>
--	--	--

1

2

Wkładkę założył: **Piotr Mayer, 2002 r.**
Miejsce przechowywania negatywów : **WWKZ - Poznań**

3

5

4

<p>1. Miejscowość JAROCIN 2. Gmina JAROCIN 3. Powiat JAROCIŃSKI 4. Województwo WIEJKOPOLSKIE</p>	<p>1. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół Budynków Hotelu „Pod Żółtą Kulą” – ob. „POLONIA”</p>	<p>2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie i reprodukcje Pocztówek ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jarocinie</p>
---	---	---

Wkładkę założył: **Piotr Mayer, 2002 r.**
 Miejsce przechowywania negatywów : **WWKZ - Poznań**

8.

9.

10

11.

<p>1. Miejscowość JAROCIN</p> <p>2. Gmina JAROCIN</p> <p>3. Powiat JAROCIŃSKI</p> <p>4. Województwo WIEKLKOPOLSKIE</p>	<p>1. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół Budynków Hotelu „Pod Złotą Kulą” – ob. „POLONIA”</p>	<p>2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Reprodukcje Pocztówek ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jarocinie</p>
--	--	---

12.

Wkładkę założył: **Piotr Mayer, 2002 r.**
Miejsce przechowywania negatywów: **WWKZ - Poznań**

13.

Jarotschin.

14.

15.

16.

Gastzimmer

17.

1. Miejscowość JAROCIN	1. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół Budynków Hotelu „Pod Złotą Kulą” – ob. „POLONIA”	2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Spis fotografii i produkcje pocztówek ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jarocinie
2. Gmina JAROCIN		
3. Powiat JAROCIŃSKI		
4. Województwo WIEKLKOPOLSKIE		

SPIS FOTOGRAFII:

1. Budynek główny hotelu - fasada,
2. Widok od południowego wschodu (od str. Rynku),
3. Elewacja boczna, wschodnia budynku głównego hotelu,
4. Oficyna – elewacja od ul. Ks. Kard. Wyszyńskiego,
5. Widok od północnego wschodu – z widoczną w głębi elewacją wozowni,
6. Wozownia – widok od podwórza,
7. Elewacja podwórzowa budynku głównego,
8. Pocztówka z 1912 r., (neg. nr 3947/26),
9. Pocztówka z 1910 r., (neg. nr 3947/30),
10. Pocztówka z 1919 r., (neg. nr. 3937/28),
11. Pocztówka z 1919 r., (neg. nr 3947/27),
12. Pocztówka z 1918 r., (neg. nr.3947/6),
13. Pocztówka z przed 1919 r., (neg. nr. 3947/11),
14. Pocztówka z 1940 r., (neg. nr 3953/19),
15. Fotografia z 1339-45, (neg. nr 3953/20),
16. Fotografia z 1940 r., (neg. nr. 3953/18),
17. Fot. restauracji w hotelu „DEUTSCCHES HAUS” z 1943 r., (neg. nr 3953),
18. Pocztówka z 1919 r., (neg. nr 3947/25).

